

Selvitys aluehallintoviraston potilasturvallisuuslausuntoon ISAVI/1398/2018

Itä-Suomen aluehallintoviraston potilasturvallisuuden valvontapäätöksessä 8.8.2018 todetaan, että Kuopion yliopistollisen sairaalan laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikkönä tulee huolehtia kuormitusilanteissa laadukas, turvallinen ja asianmukainen potilaiden akuuttihoito.

Itä-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin hallitusta antamaan asiasta selvityksen ja toimittamaan tiedon vuoden 2018 Haipro-potilasturvallisuusilmoitusten määrästä ja käsittelytietojen yhteenvedot sekä selvitys henkilöstömäärän riittävydestä erityistilanteiden osalta. 28.2.2019 mennessä.

2018 Haipro-potilasturvallisuusilmoitusten määrät

Verrattuna vuoteen 2017, Haipro ilmoitusten määrä on vähentynyt vuonna 2018 356 ilmoituksesta 275 ilmoitukseen. Vuonna 2018 (2017) tapahtui potilaalle - ilmoituksia on ollut päivystyspoliklinikalla 116 (157) kpl, läheltä piti ilmoituksia 95 (123) kpl ja kehittämisilmoituksia 64 (75) kpl (liite 1). Vastaavasti seurantayksikössä vuonna 2018 (2017) tapahtui potilaalle -ilmoituksia on ollut 9 (11) kpl, läheltä piti ilmoituksia 8 (10) kpl ja kehittämisilmoituksia 1 (5) kpl (liite 1). Kuopion yliopistollisen sairaalan potilasturvallisuuspäälliköltä saadun selvityksen perusteella vuonna 2018 on päivystyspoliklinikalla käsitelty vakavan haittatapahtuman juurisyysanalyysin mukaisesti kaksi tapahtumaa ja yhden käsittely on tammikuussa 2019 (liite 2).

Haipro- käsittelytietojen yhteenvedot

Vuoden 2018 päivystyspoliklinikan Haipro-ilmoituksista 37,8% (104 kpl) on ollut tiedonkulkuun ja hallintaan, 37,5% lääke- ja nestehoitoon liittyviä ilmoituksia (liite 3). Ilmoituksista yhdessätoista (11) oli vaikuttavana tekijänä mainittu ruuhkatilanteet. Vastaavasti seurantayksikön ilmoituksista 35% on ollut muuhun hoitoon tai seurantaan liittyviä ja 28% lääke- ja nestehoitoon liittyviä ilmoituksia (liite 4).

Selvitys henkilöstömäärän riittävydestä erityistilanteiden osalta

Sisäisessä valvonnassa 12.12.2018 on arvioitu riskienhallintaan liittyen, että henkilöstön kuormittavuus ruuhkatilanteissa ja akuuttilääketieteen lääkäreiden saatavuuden haasteet ovat kaksi keskeisintä toimintaan vaikuttavaa riskiä ja niitä seurataan PK Akuutin johtoryhmässä.

Vuonna 2018 (2017) on ollut 124 (102) traumahälytystä ja 16 (17) monipotilastilannetta (liite 5). Ensihoidon yksiköt tekevät ennakkoilmoituksen potilaasta, kun hänellä on yhden tai useamman peruselintoiminnon häiriö. Ennakkoilmoituksia on ollut vuonna 2018 keskimäärin 10 kpl/ päivä (vaihteluväli 3 - 17 ilmoitusta /pv). Näihin edellä mainittuihin tilanteisiin liittyen ei ole ollut potilasturvallisuus ilmoituksia. Lisäksi päivystyspoliklinikalla on ollut vuoden 2018 aikana yksi suuronnettomuustilanne, jonka henkilöstöresurssointi oli hyvä ja toiminta oli potilasturvallista. Oskari hälytysjärjestelmän kautta tehtiin suuronnettomuustilanteessa lisäresurssihälytykset eri ammattiryhmille.

Lääkäreiden henkilöstöresurssointi on järjestetty erityistilanteissa akuuttilääketieteen I ja eri erikoislääkäreiden turvin. Päivystyspoliklinikalla toimii vuorokauden ajasta riippuen 1-3 akuuttilääkärinä, 1-2 kirurgia, 1-2 sisätautilääkärinä, 1-2 neurologia ja yksi pediatri. Akuuttilääketiedettä lukuun ottamatta kaikilla erikoisaloilla on lisäksi vähintään yksi takapäivystäjä, jolla on velvollisuus saapua päivystyspolikli-

nikalle, mikäli etupäivystäjä pyytää. Lisäksi akuuttilääketieteellä, sisätaudeilla ja neurologialla on niin sanottu hälytysrinki, mistä voidaan kutsua lääkäreitä lisäävaksi, mikäli päivystys ruuhkautuu. Päivystyksen toimintamallin uudistuksen jälkeen ruuhkahuiput ovat tasaantuneet ja ruuhkanpurkuhälytyksiä ovat tällä hetkellä yksittäisiä ilmoituksia.

Hoitohenkilöstön resurssointi näihin erityistilanteisiin tulee sekä teho-osaston että päivystyspoliklinikalta. Traumahälytyksiin päivystyspoliklinikalta osallistuu yleensä yksi elvytyshuoneen hoitajaksi nimetty sairaanhoitaja ja hoitotiimeistä irrotetaan kaksi sairaanhoitajaa ja yksi lääkintävaihtimestari. Päivystyspoliklinikalta tiimeistä siirtyvien työntekijöiden määrä erityistilanteissa vaihtelee tapauksesta riippuen 1-5 hoitajaa ja 1-5 lääkärä. Erityistilanteista 57% on klo 12-24 välillä ja keskimäärin hoitajan poissaoloaika omasta tiimistä on 53 minuuttia (seurantaotos 1/2018, yhteensä 96 erityistilannetta). Erityistilanteiden aikana tiimien jää 1-2 hoitajaa ja hoitotiimissä on sinä aikana selkeästi vähemmän hoitajia kuin normaalisti. Erityistilanteita on usein päällekkäin ja peräkkäin useita ja tämä heijastuu muiden tiimien toimintaa, koska erityistilanteissa olevat hoitajat voivat olla pitkään poissa yhdestä tiimistä.

Virka aikana hoitotyön lähiesimies seuraa yhdessä vastaavan hoitajan kanssa päivystyspoliklinikan kokonaistilannetta ja tarvittaessa henkilöstöä liikutellaan eri hoitoryhmien kesken sekä huomioidaan myös päivystysosaston ja akuuttiosaston henkilöstötilanne. Jos erityistilanne ei hoidu edellä mainituilla toimenpiteillä niin sitten kysytään, onko akuuttisijaisvälityksessä vapaita henkilöitä ja jos ei, hälytetään omaa henkilökuntaa. Secapilla tehtyjä oman henkilökunnan hälytyksiä työvuoroon on noin 2-3 kertaa viikossa. Virka-ajan ulkopuolella vastaavalla hoitajalla on lähiesimiesten poissa ollessa oikeus vahvistaa miehitystä. Vastaavilla hoitajilla on toimintaohje. Päivystysalueelle on kehitetty vuoden 2018 aikana reaaliaikainen Ruuhkamittari ja hoitohenkilöstön Tilannekuva –raportti. Tavoitteena on niiden avulla saatavan tiedon hyödyntäminen moniammatillisessa päivittäisjohtamisessa.

Hoitohenkilöstöresurssoinnin osalta päivystyspoliklinikalle on lisätty yksiköiden sisäisillä siirroilla 2 sairaanhoitajan vakanssia, ensimmäinen vakanssi siirto on tehty heinäkuussa 2017 ja alkusyksystä 2017 on tehty toinen vakanssi siirto ja siitä on tehty pysyvä päätös 8.1.2018. Vuoden 2018 aikana on ollut yksi sairaanhoitaja ylimääräisenä, jotta voidaan turvata muiden hoitajien perehdytyksen aikana riittävä miehitys muissa hoitotiimeissä. Vuodelle 2019 tähän tarkoitukseen on suunniteltu 2 ylimääräistä hoitajaa. Akuuttisijaisvälityksen kautta äkillisten sijaistarpeiden täyttöaste on ollut hyvä, 86% (liite 6)

Geriatrian erikoislääkäri on aloittanut päivystyksen osaamiskeskuksessa 1.5.2018. Hänen tehtävänä on tukea päivystäviä lääkäreitä kaikissa akuuttiin geriatriaan liittyvissä kysymyksissä. Tavoitteena on huomioida geriatristen potilaiden erityispiirteet päivystyksessä, suunnata tutkimukset tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä nopeuttaa päätöksentekoa mahdollisen kotiuttamisen tai jatkohoitopaikan kohdalla. Vuoden 2019 yksi päätavoite on aloittaa geriatrisen potilaan hoitopolun uudistaminen siten, että tarpeettomilta päivystyskäynneiltä välttyttäisiin ja hoitoajat sairaalassa jäisivät mahdollisimman lyhyiksi.

Kardiologian erikoislääkäri on aloittanut päivystyksessä 3.9.2018. Tavoitteena on tukea päivystäviä lääkäreitä kaikissa kardiologiaan kuuluvissa kysymyksissä. Tavoitteena on selkeyttää kardiologisten potilaiden prosessia päivystyksessä huomioiden potilasturvallisuus.

Päivystysosaston erikoislääkärin tehtävä on tarkoitus täyttää vuoden 2019 alusta. Hänen tehtävänä on koordinoita ja johtaa päivystysosaston toimintaa lääketieteellisesti siten että päivystysosaston resurssit ja potilasvalinta ovat optimaaliset.

Itä-Suomen aluehallintovirastolle lähetetyssä työsuojelutarkastukseen liittyvässä selvityksessä (ISAVI/381/05.13.07/2017) on kuvattu myös toimenpiteitä, joilla on pyritty osaltaan vaikuttamaan kuormitustekijöiden lisäksi myös potilasturvallisten toimintamallien kehittämiseen päivystyspoliklinikalla. Henkilöstölle 10/2018 tehdyn kyselyn perusteella kuormitustilanteet aiheuttavat riskejä potilasturvallisuudelle.

Syksyllä 2018 tehdyn potilaskulttuuritulosten perusteella potilasturvallisuuden kehittäminen on ollut vahvuutena päivystyspoliklinikan henkilöstön keskuudessa (Liite Raportti potilasturvallisuuskyselystä 13901). Erityisenä vahvuutena päivystyspoliklinikalla ovat olleet seuraavat asiat:

- vastausaktiivisuus em. kyselyyn ja kehittämis ehdotukset Haipro -järjestelmän kautta
- henkilöstö tukee toisiaan tässä yksikössä potilasturvallisuuteen liittyvien asioiden kohdalla
- päivystyspoliklinikalla työskennellään yhdessä tiiminä, jotta saadaan työt tehdyksi
- henkilökunta nostaa keskusteluun asiat, jotka voisivat vaarantaa potilasturvallisuutta

Päivystyspoliklinikan asiakaspalaute on ollut positiivista kyseisten muutosten aikana 1.8. -30.10. 2018 (Liite 7, Roidu asiakaspalautteen kooste). Kyseisenä aikana asiakaspalautteita on tullut yhteensä 440 potilaalta. Heistä 80% oli kokenut, että heitä oli kohdeltu hyvin, heidän hoito on turvallista, heidän saamansa hoito on hyvää ja he voivat suositella KYSiä hoitopaikkana päivystyspoliklinikalla saadun hoidon perusteella.

Jouni Kurola, palvelukeskusjohtaja
PK150 palvelukeskus akuutti
KYS Puijon sairaala, Rak. 1, C-ovi, 3krs.
Puijonlaaksontie 2, 70210 Kuopio
jouni.kurola@kuh.fi
GSM 044 717 4085

Tarja Poikkeus, ylihoitaja
PK150 palvelukeskus akuutti
KYS Puijon sairaala, Rak.1, AE-ovi, 0krs.hallinto
Puijonlaaksontie 2, 70210 Kuopio
tarja.poikkeus@kuh.fi
GSM 044 717 9632

Tero Martikainen, ylilääkäri
Päivystyspoliklinikka
KYS Puijon sairaala, Rak. 1, AE-ovi, 0krs. hallinto
Puijonlaaksontie 2, 70210 Kuopio
tero.martikainen@kuh.fi
GSM 044 717 5045

Anja Mönkkönen, osastonhoitaja
Päivystyspoliklinikka
KYS Puijon sairaala, Rak.1, AE-ovi, 0krs.hallinto
Puijonlaaksontie 2, 70210 Kuopio
anja.monkkonen@kuh.fi
GSM 044 711 3054

Liitteet

- Liite 1. Haipro ilmoitukset KYS päivystyspoliklinikka ja seurantayksikkö 2018 (2017)
- Liite 2. KYS Päivystyspoliklinikka vakavat vaaratapahtumat ja toimenpiteet 2018
- Liite 3. Haipro- käsittelytietojen yhteenveto KYS päivystyspoliklinikka 2018
- Liite 4. Haipro- käsittelytietojen yhteenveto KYS seurantayksikkö 2018
- Liite 5. Traumaraaportti2018
- Liite 6. Sijaistarpeiden täyttö 2018
- Liite 7. 13901 Potilaspalaute Roidu elo syys loka 2018

